

Valkhalma l. Makhalma.

Vár l. Makjánvára.

Víz l. Holtégervize.

Völgy l. Almásvölgye, Cseréregvölgy, Gálosvölgye, Makjánvára, Nádasvölgye, Nagynyárasvölgye, Tolvajvölgy.

Walkhalma l. Makhalma, Nagyhalom.

? Zala l. Szalafő.

Ziriduskafeje. 1399. Cserép és Darócz közti határ: „inde descendit in quendam vallem *Ziriduskafeye* vocatam.“ N. 8. D. 2. f. 2. No. 5. *Iványi Béla.*

Szegedi tájszavak.

(Harmadik közlemény)

gyalánt: gyanánt.

gyallandó: gyarló. gyallandó az embőr!

gyaporít ~ gyarapít.

gyapородik: gyarapodik.

gyáva: ügyefogyott, élehetetlen, tehetetlen [a szegedi parasztember ezt a jelzõt érzi a legnagyobb sérülésnek].

gyëtra: gyomor, bendó, has [gúnyos]. De nagy a gyëtrád. hél!: de sok fér a hasadba!

gyértypéz: téli esteken összeülnek valahol kántyázni. A végén a világbeliért pénzt hánynak a gazdaasszonynak össze a vendégek.

gyomászol: gyúr, gyömöszöl, (főképpen tészta).

gyökér: petrezselyem. Beszélnek természetesen fa gyökeréről, fog gyökeréről, de a gyökér: a petrezselyem.

gyömör: gyúr.

gyöngge csírke: fiatal lány [tréfás]. Assë gyöngge csírke mán!

gyönggefájjú: gyönggeszervezetű, beteges [emberre mondják].

gyöplü: gyeplo.

gyüszméköl: jár-kel [főképpen:

öreg]. Nyócvan esztendő s, de még nagyon szépen együszméköl!

habók: pars virilis.

habos: a rosszul kalapált kasza élére mondják.

habódzik: iparkodik, kitartóan dolgozik, (v. ö. habók: pars virilis). Mőgélisz tē mán ügyis, ha nem is habódzó' annyira!

habog: hebeg, hímez-hámoz.

had: család, nemzetség. Kormányos-had, Kispétör-had stb.

hagyottszínű: színehagyott.

hajadonféjt: hajadonfővel.

hajma: hagyma.

hajmaposzora: vöröshagymamártás.

hajt: hasonlít. Inkább az apján hajt, mint az anyán hön.

hajtós: lusta, akit mindig hajtani kell a dologra.

hakká: halkán. Nagyon hakká beszélt.

halamás ~ halomás: elhalálozás.

halából: nyalából.

- halálkocsi: halottas kocsi.
 halálmadár: a temetkezési vá-
 lalat díszruhás embere.
 halottak hete: az a hét, ame-
 lyikbe halottak napja belesik.
 Ilyenkor nem szoktak földmunkát
 végezni.
 halottbíró: leltárbiztos (inkább
 már csak öregek mondják).
 hamâ: 1. hamar, 2. hamaros, gyors.
 Hamâ tüzet rak. Hamâ
 munka sose vót jó.
 hamâlötöcske: olyan gyerek,
 aki születésével nem várja meg az
 esküvőt követő szabályos kilenc
 hónapot.
 hamardossan: hamarosan.
 hamu: a tűznek hamuja van, a
 gyertyának, lámpabélnek ham-
 va, vagy hamvájja.
 hancsik: hant.
 hancsikol: széttördeli a kapa fe-
 jével a hantokat kapálásközben.
 hanyitt: hanyatt.
 haskadinnya: forradásos, lapos
 korcsfejlődésű dinnye (v. ö. MNy.
 24: 209).
 haszonvöhetőlen: haszna-
 vehetetlen.
 főhatalmasít: felhatalmaz.
 havi: Havi Boldogasszony napja
 (aug. 5.), az alsóvárosi búcsú nap-
 ja. Nem soká itt lössz
 mán havi!
 hálladatos: alkalmas, megfelelő,
 tartós. Nagyon hálladatos
 ruhám van, nem sajnál-
 lom, hogy ojan soké at-
 ták!
 hámix: hámoz.
 házpásztor: az a családtag,
 vagy szomszéd, akire házat bíz-
 zák, amikor az egész család el-
 megy hazulról.
 hebejdős: zavarosbeszédű.
 hebrencs: gyors, kapkodós be-
 szédű.
 hecing: hetes a kártyában, pl.
 makkecing [tréfás].
 heitelen: rendetlen, szeles (fő-
 képp: gyerek).
 összehercehurcáz: megpi-
 rongat.
 [herebere]: gyerekektől szokták öre-
 gek kérdezni: vaszisztasz-
 tus macskanadrág ten-
 gőri herebere (v. ö. kun-
 miatyánk).
 hermonika: harmonika.
 hetfe: hétfő, hetfén: hétfőn.
 heti: heti piac. Mék a hetibe.
 hétköznapló ruha: az a ruha,
 amibe dolgoznak, amibe köznap
 járnak.
 hézak: hézag.
 héjjándzik: hiányzik.
 hibádzik: hiányzik. M öhet-
 nénk, de még a János hi-
 bádzik.
 hibás: hibáselméjű.
 hídlás: az istálló padozata.
 hinnyáros: hináros.
 hit: természet, magatartás, Na-
 gyon haragos hite van.
 Nagyhitű: összeférhetetlen
 természetű.
 hitől: erősködik, bizonygat. Na-
 gyon hitölt, hogy úgy
 van, ahogy mongya.
 hogyanáz: tétlenkedik, lazásl
 (munkaközben).
 hörcsökös: hirtelenmégű, kö-
 tözködős ember jelzője.
 hujánt: kiált.
 hum: huny, szunnyad.
 ê-husol: elnyű, elkoptat (pl.
 ruhát).
 igaz-ê bár: úgy-e? igaz-ê × ugyê
 bár [újkeletű alakulás].

- igazlító: ellenőrző, felügye'ő.
 Erenggyé fíjam a feles-
 hön igazlátónak.
 igényős: egyenes
 ígrü-ígre: szóról-szóra.
 igényget: egyenget.
 igyít: ügyet vet. Beszéltem
 hozzá, de nem igyított
 rám.
 ígyössen: így, ilyen formán,
 ezek után.
 ijöget: ijesztget.
 ikább ~ inkább.
 mög-iklant: megfenyít. Mög-
 iklantottam egy kicsit
 a gyerekököt.
 imőjög: émyeg; imőjgős:
 émyegős.
 inderködik: ingerkedik, incsel-
 kedik. Né inderköggy ve-
 lem, mē mögjárod!
 legisinkább ~ leginkább.
 ingen: ingyen.
- ipós: após, ipa × após (újkeletű
 „uras" szó).
 ispiony: sötétlelkű ember.
 istenvilágmöddig: kívárha-
 tatlan ideig. Istenvilágmöd-
 dig ötözik.
 istória: 1. ügy, eset, 2. vásári
 ponyvatörténet.
 istramento: eszköz, instru-
 mentum, (az eszköz nem élő
 szó népünk körében).
 istrázsál valakit: várakozik va-
 lakire. Majd éggy órájig
 istrázsáltam, még éké-
 szült.
 iszánkodik: jégen csuszkál.
 isztrongál: fejéshez tereli a ju-
 hohat (ma már inkább a Felső-
 tanyán); isztrongás: aki a
 fejéshez tereli a juhokat.
 (Folyt. köv.)

Bálint Sándor.

Kisebb közlemények, apró megjegyzések.

Gróf Zichy István: Az euráziai lovas-nomád műveltség kérdéshöz. Budapesti Szemle, 1936, 17—36.

Zichy István gróf cikkében két bennünket nagyon meglepő tételt állít fel. Az egyik, hogy a szkíta lovaskultura elkerült Kelet-ázsiaiba, úgyhogy ott a hiung-nu nép végeredményben szkíta hatás alatt vált lovasnomád néppé. A másik tétele pedig arra vonatkozik, hogy a keletporoszországi pianobori vaskultura hordozói véleménye szerint bolgártörökök voltak.

Zichy István korábbi magyar őstörténeti elmélete tulajdonképp a *hiung-nu* = *hun* = *bolgártörök* azonosításokon épült fel. Alkalmunk volt már részletesen kifejteni (v. ö. NNy. IV. 53 ll.), hogy a hun népnek a bolgártörökkel való azonosítása még csak szóba sem jöhet. Mészáros Gyula pedig a közelmultban fejtette ki (v. ö. NNy. IX.), hogy annak a hun népnek, amely Európában szerepelt, a legcesekélyebb köze sincs ahhoz a keletázsiai néphez, amelyet a kínai krónikák *hiung-nu* néven emlegetnek. Az azonosítás egyedüli alapja csak a névhasznosság volt. Illetve ez is csak lett volna, ha t. i. azt a bizonyos ázsiai népet jelölő kínai ideo-